

Piyasalar ve Politika

Prof.Dr. Sema Kalaycıođlu

Piyasalar tepkilerinde hızlı, tercihlerinde öznel rasyonel seyir izliyor. Bunun en belirgin örneğini, Amerikan seçim sürecinde görmekteyiz. Trump'ın oy sayımlarında öne geçtiği saatlerde, tüm piyasaların(döviz ve petrol da dahil olacak şekilde tüm emtia piyasaları) düşmekte olduğuna tanık olduk. Ancak hem Başkan, hem kısmi senato ve temsilciler meclisinin tamamına ait seçimlerin kesin sonuçlarının açıklanması ile piyasaların, **belirliliği**, **belirsizliğe** tercih edeceğini ve tercihlerdeki öznel rasyonalitenin, objectif bir rasyonaliteye dönüşeceğini tahin etmek yanıltıcı olmaz.

“Fincancı Katırları” Ürktü mü?

Rasyonel umutlar, “kötünün iyisi” olan Hillary Clinton'a bağlanmış gözüküyordu. Çünkü onun geleceğe yönelik planlarında kesinlik vardı, açıklık vardı. Kişilere saldırmak ve onlara tehdid yöneltmek yerine somut adımlar atacağını söylüyordu. Zenginlerin vergisini yükseltecek, vergi kaçaklarını ve kara noktaları ortadan kaldıracak, insanlara emeklerinin karşılığında yüksek ücret ödeyecek işler yaratacaktı. FED'in ikili yapısına son verecek, parasal reformları rayına oturtacaktı. Dünya ile bütünleşecek, barışı güvence altına alacaktı. Ya “**financı katırlarını ürktü**” veya inandıramadı.

“Siyaset Mümkün Olanın Sanatı”

Zaten çoğunluğu Cumhuriyetçi bir Temsilciler Meclisi ve Senato ile ne yapacaktı? Tıkanıklıkları nasıl aşacaktı? Yeni bir şekilde evrilen dünyada, küresel dinamiklere, yeni Libya'lar mı katacaktı? Brexit'in bile önüne geçmede katkı sağlayamayan bir ABD yönetiminin mirası ile Pasifik'te, Atlantik'te ama en önemlisi çığırından çıkmış bir Orta Dođu'da dengeleri nasıl tesis edecekti. Belki kadınların incinen onurunu onaracaktı. Ama 3. Dönem bir demokrat başkana ve Beyaz Saray'da 3. dönem bir Clinton adına, sanırım Amerika'lı kadınlar bile izin vermedi. Hep, “**evet bir kadın başkan istiyoruz. Ama o kadın bu kadın değil**” deyip durdular”.

Giden Ađam, Gelen Paşam

Şimdi, ABD yi krizden büyük ölçüde çıkaran, işsizliği azaltıp, 14 milyon yeni iş sağlayan Obama yönetimi Ocak 2017 de tarih sayfalarındaki yerini alacak. Obama ailesi ile birlikte, şu gök kubbede ve ABD nin yüksek göklerinde hoş bir seda kalacak. Bu bağlamda “**giden ağam**”. Ama piyasalar geçmişte 3-4 kere iflas masasına gidip geri dönen, uygun delikleri bulup vergi ödemeyen işadamı

Trump'ı, akıllı çocuklarını, güzel fotomodel eşini, “**gelen paşam**” diye karşılamaya hazır. En az dört yıl boyunca ABD de, dünya da, Türkiye de bu sonuca katlanacak.

Ne Değişecek? Ne Değişmeyecek?

Piyasalar inecek, piyasalar çıkacak ve çok yakında yeniden bir denge bulacak. Amerika'da uzlaşmadan çok çatışma kültürü, dünyada çatışmalar güçlenecek. İşadamı başkana ait şirketlerin uluslararası ilişkileri hep sorgulanacak. Özellikle Rusya bu sorgulamadan irtifa kazanacak ve Trump'dan diyet isteyecek. Türkiye kazandım zannederken, sırtını daha fazla kollamak gereği duyacak. Buna üstelik Putin'in her an değişebilir desteğine rağmen zorunlu olacak. Bence “kardeşim Putin” ve “kardeşim Trump”, Putin ve Trump'ı kardeş yapmaya yetmeyecek. Çünkü Trump artık kendinden öte bir ABD-Rusya ilişkileri gözetmek zorunda kalacak.

Ya ABD'nin Menfaatleri?

Ama değişmeyecek çok önemli bir şey var. O da Amerika'nın dünyadaki ali menfaatleri. Trump da artık kendi şirketlerinin menfaatlerini değil, çok Amerika'nın menfaatlerini gözetmek zorunda hissedecek. Rusya'da yeni inşaat ihalelerine girerken bunu 40 kez düşünecek. Türkiye'ye verdiği umutları da boşa çıkarırsa hiç şaşmam.

Sonuç olarak, Trump'ın seçilmesi belki ABD, Meksika ve genel olarak dünya için iyi olmamış olabilir. Özellikle üslup, yöntem ve plansızlık açısından bu böyle. Ama eşi dolayısı ile AB nin küçük, güzel üyesi Slovenya gurur duyacak. Aynen Kenya'nın Obama dolayısı ile duyduğu gurur gibi. Bu da işin latifesi.